

Cần tháo gỡ vướng mắc về thuế để hộ kinh doanh yên tâm chuyển đổi mô hình

18:38 22/11/2025

Trong bối cảnh cả nước đang triển khai “60 ngày cao điểm chuyển đổi từ thuế khoán sang kê khai”, hàng triệu hộ kinh doanh đang trông chờ sự hỗ trợ thiết thực từ ngành thuế và chính quyền địa phương. Việc tháo gỡ các bất cập về thuế được xem là yêu cầu cấp bách, nhằm tạo môi trường minh bạch, thuận lợi và khuyến khích khu vực kinh tế tư nhân phát triển đúng tinh thần Nghị quyết 68.

Hướng tới mục tiêu đến năm 2030 có thêm khoảng 1 triệu doanh nghiệp theo Nghị quyết 68 của Bộ Chính trị, việc “nâng tầm” khu vực hộ kinh doanh được xem là nhiệm vụ then chốt. Hiện cả nước có hơn 5 triệu hộ kinh doanh, đóng góp lớn cho tăng trưởng và tạo việc làm. Tuy nhiên, nhiều hộ vẫn mang tâm lý “làm bé cho đỡ bị để ý” do những khó khăn, vướng mắc chưa được tháo gỡ, đặc biệt trong lĩnh vực thuế.

TS Cấn Văn Lực nhận định, môi trường kinh doanh đã có nhiều cải thiện nhưng vẫn tồn tại không ít rào cản khiến hộ kinh doanh e ngại. Ông cho rằng Chính phủ và các địa phương cần tiếp tục quan tâm, kịp thời tháo gỡ vướng mắc của nhóm đối tượng này bởi họ là cấu phần rất quan trọng của nền kinh tế.

Hộ kinh doanh bánh kẹo, đồ ngọt ở chợ thuộc địa bàn TP. Hồ Chí Minh

Trong phiên thảo luận tại Quốc hội ngày 19/11 về sửa đổi Luật Quản lý thuế và Luật Thuế thu nhập cá nhân, nhiều đại biểu đã nêu rõ việc hỗ trợ hộ kinh doanh trong chuyển đổi thuế là yêu cầu cấp bách. Theo đại biểu Trần Văn Lâm, hộ kinh doanh hiện là nhóm yếu thế trong kinh doanh, cần được bảo vệ và hỗ trợ khi thực hiện chủ trương xóa bỏ thuế khoán. Ông lưu ý mức doanh thu chịu thuế TNCN khởi điểm 200 triệu đồng/năm theo dự thảo còn nhiều bất cập. So sánh với mức tăng trưởng kinh tế khoảng 8% năm nay, doanh thu 16 triệu đồng/năm — tức chỉ 1,33 triệu đồng/tháng đã phải đóng thuế là không tương xứng với mức giảm trừ gia cảnh 11 triệu đồng/tháng của người làm công ăn lương. Đại biểu đề nghị xem xét lại thuế suất và mức doanh thu khởi điểm để tạo môi trường cạnh tranh bình đẳng và giúp hộ kinh doanh yên tâm rời bỏ thuế khoán.

Liên quan tới yêu cầu kê khai thuế, đại biểu Hoàng Văn Cường chỉ ra đây là nỗi lo lớn nhất của các hộ kinh doanh do họ không có thói quen ghi chép sổ sách. Với số lượng giao dịch lớn trong một năm, việc kê khai không đầy đủ dễ khiến hộ rơi vào tình trạng trốn thuế ngoài ý muốn. Trong khi đó, quy định mới đã cho phép tính thuế thông qua hóa đơn điện tử phát sinh từ máy tính tiền. Nếu thiết bị này được kết nối với cơ quan thuế, dữ liệu doanh thu đã có sẵn, vì vậy ông đề nghị cơ quan thuế nên tổng hợp và thông báo nghĩa vụ thuế cuối năm thay vì yêu cầu hộ phải làm báo cáo phức tạp.

Tại Công văn 11154 ngày 14/11/2025, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính cũng yêu cầu Bộ Tài chính phối hợp các bộ ngành và địa phương triển khai đồng bộ giải pháp hỗ trợ hộ kinh doanh, báo cáo kết quả trong tháng 12. Trong bối cảnh chỉ còn hơn một tháng để áp dụng phương thức mới, sự đồng hành của cơ quan thuế là rất cần thiết để việc kinh doanh không bị gián đoạn.

Bộ trưởng Bộ Tài chính Nguyễn Văn Thắng khẳng định cơ quan soạn thảo sẽ tiếp thu tối đa ý kiến đại biểu để xây dựng ngưỡng thuế phù hợp hơn, bảo đảm công bằng giữa hộ kinh doanh và người làm công ăn lương. Theo quy định hiện hành, ngưỡng doanh thu chịu thuế từ 200 triệu đồng/năm chính thức có hiệu lực từ 1/1/2026, nhưng mức này bị đánh giá là lạc hậu so với chi phí sinh hoạt và mặt bằng giá cả hiện nay. Với doanh thu trung bình 550.000 đồng/ngày đã phải đóng thuế, chỉ cần bán 11 tô phở, 20 ổ bánh mì hay 30 hộp xôi mỗi ngày là đã chạm ngưỡng. Tương tự, người bán vé số chỉ cần bán 60 vé/ngày là đã thuộc diện chịu thuế, trong khi thu nhập thực tế chỉ khoảng 60.000 đồng.

Không chỉ vậy, doanh thu cao không phản ánh lợi nhuận thực tế. Đại diện hộ kinh hoa tại chợ bà Nguyễn Thanh Hoa (chợ Hồ Thị Kỷ, TP.HCM) cho biết, biên lợi nhuận ngành chỉ 2-3%. Một bó hoa 600.000 đồng chỉ lãi tối đa 20.000 đồng sau khi trừ chi phí. Vì vậy, nhiều ý kiến đề xuất nên thu thuế dựa trên lợi nhuận hoặc tỷ suất lợi nhuận để phản ánh đúng hoạt động kinh doanh.

Ngoài ra, mức doanh thu chịu thuế quá thấp có thể khiến hộ tìm cách “lách” bằng cách kê khai thấp hơn thực tế. Chủ tịch Hội Tư vấn thuế Việt Nam Nguyễn Thị Cúc cho rằng tỷ lệ 44% hộ được miễn thuế là không phù hợp do số liệu dựa trên doanh thu khoán. Bà đề nghị nâng ngưỡng doanh thu chịu thuế lên 1 tỉ đồng/năm nhằm phản ánh đúng mặt bằng thu nhập.

TS Nguyễn Quốc Việt cũng cho rằng nâng ngưỡng doanh thu chịu thuế để tạo sự an tâm là cần thiết. Ông đề xuất ngưỡng tối thiểu từ 500 triệu đến 1 tỉ đồng, tương đương mức miễn giảm VAT của các nước cùng khu vực. Theo ông, nếu đã bỏ thuế khoán thì phải bỏ hẳn thuế trực thu đánh trên doanh thu, chuyển sang thuế thu nhập có khấu trừ đầu vào và giảm trừ gia cảnh như người làm công ăn lương.

PGS-TS Nguyễn Thường Lạng cũng đồng tình rằng thuế cần được tính theo ngành hàng bởi nhiều ngành có doanh thu lớn nhưng lợi nhuận thấp. Nguyên tắc chống thất thu phải đi kèm công bằng để khuyến khích phát triển kinh tế tư nhân. Trước mắt, ông đề nghị điều chỉnh ngay ngưỡng chịu thuế dựa trên mức giảm trừ gia cảnh mới; về lâu dài cần sửa đổi theo hướng nuôi dưỡng nguồn thu và hỗ trợ kinh tế tư nhân lớn mạnh.

Các chuyên gia cũng cảnh báo trong bối cảnh nhiều địa phương đang chịu thiệt hại nặng nề do thời tiết cực đoan, việc áp thuế quá sớm có thể khiến khu vực kinh doanh nhỏ lẻ càng khó khăn, làm giảm kỳ vọng tăng trưởng. Trong giai đoạn chuyển đổi số, nếu cơ quan thuế tập trung vào truy thu thay vì hỗ trợ thì mục tiêu minh bạch công bằng nuôi dưỡng nguồn thu sẽ bị ảnh hưởng.

Thiên Trường